

ליקוטי מוהר"ן בפרשה

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

פרשת 'בשלח' ה'תשפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה כ"ט (ח"א)

גילוי תורת הנסתר קודם לתורת הנגלה/החיוב הגדול לעסוק בחכמת הנסתר/מי שסובר שהוא עוסק בתורה לשמה ר' מאיר מכחישו/לא נתנה תורה לדרוש אלא לאוכלי המן/אם לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן מה נעשה אנוחנו/אוכלי המן דרשו את התורה, כי לא היו להם עשנים המבלבלים את המח/ע"י שמירת הברית אדם זוכה לפרנסה בלי שום טרחא/ בפרנסה של האדם כשהיא בקלות יש סימן על תיקון הברית/זהירות מזריקת לחם/פגם הברית שייך בכל ה' החושים/ביאור סוגיית אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה/ הפגם הגדול כשאדם לא שומר את עינו/מהו הויכוח של ר' יהושע עם סבי דבי אתונא/ כשמתקן תיקון הכללי ביסוד, מתקן את כל העוונות שבמלכות/ענין לבישת בגדי לבן ושבח הצדיקים/ע"י תורתו של רבינו אפשר למשוך רפואה לכל דבר מענין שלומד

גילוי תורת הנסתר קודם לתורת הנגלה

א. פרשת בשלח היא כבר הכנה למתן תורה שנמצאת בפרשת יתרו. ובפרשתנו 'בשלח' – יש כמה נושאים מרכזיים: יציאת עם ישראל ממצרים, הרדיפה של פרעה, קריעת ים סוף, שירת הים ירידת המן, מלחמת עמלק וכו'.

בענין קריעת ים סוף אומר המכילתא (הובא ברש"י שמות טו, ב): 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי' – כלומר שראתה מעשה מרכבה. נמצא, שיש בקריעת ים סוף גילוי של תורת הנסתר, קודם שהתגלתה תורה שבעל פה, היינו הלוחות והתורה שבכתב שקיבלנו במעמד הר סיני.

והשאלה: למה באמת זה כך, הרי זה לכאורה נגד מה שנפסק בהלכה, וכמו שכתב הרמ"א (שו"ע י"ד ס"י רמ"ז ס"ד) וז"ל: 'ואין לאדם לטיל בפרדס רק לאחר שמלא פרסו בשר ויין, והוא לידע אסור וְהַתֵּר וְדִינֵי הַמִּצְוֹת' – (וכתב הש"ך: יש שכתבו שלא ללמוד קבלה עד שיהא בן מ' שנה באשר שצריך קדושה וטהרה וזריזות ונקיות לזה). וז"א שאין לעסוק בקבלה עד שמלא את כרסו בש"ס ובפוסקים. ולעומת זאת בקריעת ים סוף רואים להיפך, קודם קיבלנו את תורת הסוד והקבלה, ורק אחר כך במעמד הר סיני קיבלנו את התורה בנגלה.

אנחנו מתחילים עם הפשט, וה' ית' מתחיל עם הקבלה

ב. והתירוץ: כשאנחנו מתחילים ללמוד, צריך להתחיל עם הפשט, אך כשהקב"ה בא ללמד תורה הוא קודם מלמד את הסוד והקבלה. ומה ההסבר הזה? כשה מגיע מלמעלה למטה (איתערותא דלעילא), הקב"ה מתחיל במה שהוא אוהב, שזו תורת הנסתר, ואחר כך הוא יורד איתנו לתורת הנגלה – שזו חיצוניות התורה. אבל כשאנחנו מתחילים ללמוד שזה מגיע מלמעלה למעלה (איתערותא דלתתא), אז באמת צריך ללמוד לפי סדר – קודם הפשט ואחר כך הקבלה.

החיוב הגדול לעסוק בחכמת הנסתר

ג. ונסביר את הדברים: רבי חיים ויטאל בשער ההקדמות (נדפס כהקדמה לעץ חיים), מאריך בנקודה הזאת שצריך כל אדם ללמוד את הלימוד הקדוש של תורת הסוד והקבלה. והוא מביא בשם תיקוני הזוהר דברים נוראים על אלו שעוסקים רק בנגלה, ולא עוסקים בתורת הסוד והקבלה, וכותב שהם יצטרכו לבוא על זה בגלגול. וגם כל הלימוד שלהם בעיקר הוא לא לימוד לשמה, ורק כדי להתגדל בתור רבנים חשובים ופוסקי הלכה, ראשי ישיבות וכו',

ומתוך אינטרס של כבוד, מעמד, כסף וכו', וכמו שאמר התנא באבות (אבות ד, ה): על עושה תורתו קרדום לחפור בה. ועוד כותב מהרח"ו בלשון חריפה – שעליהם אומרת הגמרא (ברכות יז.) "כל העוסק בתורה שלא לשמה מוטב לו שנהפכה שלייתו על פניו".

מי שסובר שהוא עוסק בתורה לשמה ר' מאיר מכחישו

ד. ואם אומר אדם על עצמו שהוא כן עוסק בתורה לשמה, ידע שר' מאיר מכחישו. ומה פירושו? המשנה באבות (פרק ו' מ"א) אומרת: "רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה, וכו' ומגלין לו רזי תורה, ונעשה פמעין המתגבר וכו'", ואומר על זה מהרח"ו שאם אדם לא בסיפור הזה, כלומר שלא זכה בעסקו בתורה לדברים הרבה, ושיגלו רזי תורה ושיהיה כמעין המתגבר, הרי שלא למד תורה לשמה, ואם אומר שהוא לומד תורה לשמה, הרי שר' מאיר מכחישו. ומסיים שם שעיקר הלימוד תורה לשמה, הוא לימוד תורת הסוד כשאדם לומד בצנעה, ובוזא אין לאדם כבוד, ולא נעשה מורה הוראה או רב, אלא רק לומד לשם התורה.

תורת הנגלה בחיצוניות ותורת הנסתר בפנימיות

ה. ולמעשה, ודאי שצריך בהתחלה ללמוד קודם את תורת הנגלה, והסיבה לכך, כי אי אפשר להגיע לפנימיות בלי חיצוניות. כמו שאי אפשר להיכנס לבית לפני שנכנס לחצר, ולכן קודם כל צריך ללמוד את תורת הנגלה, ש"ס פוסקים ולהגיע להלכה למעשה, ואחר כך מגיעים ללימוד של פנימיות התורה. כי פנימיות התורה, זה ודאי עיקר התורה השייכת לנו לנצח, הרי בשמים לא שייך כל ההלכות של ישור שנגח את הפרה, ולא מלוה ולווה, ולא הלכות אישות וכו'. ואם כן באיזו תורה עוסקים בשמים? התשובה: בתורה שקדמה לעולם, שזוהי פנימיות התורה. רק כדי שיהיה לנו מפתח לחדר הפנימי, צריך קודם את המפתח לדלת החיצונית. דהיינו קודם שרוצים להגיע לפנימיות התורה, צריך לעבור את השלב הקודם שהוא חיצוניות התורה.

כשהקב"ה רוצה להכין את עם ישראל למתן תורה, הוא קודם מראה לנו בקריעת ים סוף את התכל'ס שהוא מבקש – אני רוצה מכם שתדעו מעשה מרכבה. ולכן זה לא רק לתלמידי חכמים, אלא אפילו לישפחה על הים, כלומר שכל אחד משישים ריבוא נשמות ישראל ואפילו השפחה קיבלו לצפות ב'מעשה מרכבה', כדי שכל אחד וגם הפשוט ביותר, יזכה להגיע לייעוד של לדעת סודות התורה, ובוזו הקב"ה מתחיל, את גילוי ונתינת התורה.

לא נתנה תורה לדרוש אלא לאוכלי המן

ו. בהמשך הפרשה כתוב על ירידת המן, שהיה לפי פשט הפסוק ביום ט"ז באייר. (וידוע שהחת"ס סופר אומר שזה היה בל"ג בעומר). אך בכל אופן זה קדם למתן תורה. יש לשון הרשב"י במכילתא (בריש פרשת בשלח) "לא נתנה תורה לדרוש, אלא לאוכלי המן". כלומר לדרוש את התורה כראוי, זה ניתן רק לאוכלי המן. וכתוב שם במכילתא, שלכן הקב"ה רצה שנהיה במדבר ארבעים שנה. אנחנו בטוחים שארבעים שנה במדבר זה רק בגלל חטא המרגלים – זה נכון, אבל לא לגמרי. כי רשב"י אומר שזו היתה התוכנית של הקב"ה. כדי שנהיה במדבר ארבעים שנה ונעסוק בתורה, ועי"ז התורה תבלע ותבלל בגופינו.

נורא עליה על בני אדם - אבל יש בחירה

ז. ומצאנו כבר כעין דברים אלו במדרש (תנחומא וישב ד') שאדם הראשון אמר להקב"ה: "נוֹרָא עֲלֵיָהּ עַל בְּנֵי אָדָם" (תהלים סו, ה), שהרי כתבת בתורה (במדבר יט, יד): "זאת התורה אדם פי ימות באֲהָלָה", כלומר שעד שלא נברא העולם, כבר כתבת בתורה אלפים שנה קודם, שהאדם עתיד למות, כלומר אתה הקב"ה ידעת שהאדם יחטא בעץ הדעת, ויביא מיתה לעולם, וא"כ לא יכולתי להיפטר מאכילה מעץ הדעת, כי זו היתה התוכנית של התורה. עונה לו הקב"ה: 'נכון, זו התוכנית שלי, אבל אתה עשית את זה מתוך הבחירה שלך'.

כך חטא המרגלים, אמנם הוא נעשה מהבחירה שלהם, אבל זו גם התוכנית של הקב"ה, והידיעה של הקב"ה לא סותרת את הבחירה. אנחנו מדברים על זה, כדי להתרגל בדעת שלנו לנשיאת הפכים. הרי מה זה דעת? לדעת שאפשר במוח שלנו לקחת שני דברים הפוכים אחד מהשני (כמו ידיעה ובחירה) ולהבין שזה מסתדר ביחד מצוין.

אותו דבר אומר רשב"י במכילתא, שהקב"ה מהתחלה רוצה שעם ישראל יהיו במדבר ארבעים שנה, מכיון שאם עם ישראל יכנס לארץ ישראל מיד – זה רץ לגפן שלו, זה לתאנה שלו, זה לעשות ביונס, לבנות בית, ותורה מה תהא עליה, לא יהיה שום תורה ח"ו. לכן אמר הקב"ה שיהיו ארבעים שנה במדבר, ויאכלו מן וישתו מי באר, ותהיה התורה נבללת בגופם, עד שהתורה תהיה חלק מאתנו. כי ע"י ארבעים שנה במדבר שאכלנו מן ושתינו מי באר שהם בחינות התורה, התורה נעשתה חלק מאיתנו. ואז גם אחר כך כשנהיה בארץ ישראל, וכולם נהגנו במנהג דרך ארץ, אבל כבר התורה היא חלק מאיתנו.

מובא בגמרא ברכות (דף לה:) שר' ישמעאל סובר שבענין משא ומתן צריך להנהיג מנהג דרך ארץ, שאדם יזרע בשעת זריעה ויקצור בשעת קצירה, ורשב"י חולק על זה, וסובר שאם יעשה אדם כך תורה מה תהא עליה. והגמ' מסיקה הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם, עשו כרשב"י ולא עלתה בידם, כלומר שלמעשה אדם צריך לדאוג לפרנסתו, אכן זה הפסק הלכה של העולם הזה אך הקב"ה כנראה פסק כמו רבי שמעון בר-יוחאי, ולכן ארבעים שנה הוא מוליך אותנו במדבר.

אם לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן מה נעשה אנחנו

ת. אבל עדיין יש שאלה קשה: אם לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן, אז אם כן אנחנו, שאין לנו מן, איך נוכל ללמוד תורה? והרי לא יתכן לומר שכל לימוד התורה היה רק במדבר, שהרי אח"כ היה את יהושע והנביאים, ואח"כ את התנאים והאמוראים, וכל גדולי התורה, שדרשו את התורה בעוצמה כזו גדולה, ולא היה להם גרגיר של מן. וא"כ ואיך אפשר להבין את מאמר רשב"י, שלא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן?

והתירוץ נמצא בתוך דברי רשב"י, שנותן לנו איזה פתח, ואומר: "ואוכלי תרומה כיוצא בהם", ז"א שהכהנים הם לא צריכים לדאוג לפרנסתם והם אוכלים תרומה, ולכן גם הם נקראים אוכלי המן. לפי זה אפשר לתרץ, שגם תלמידי חכמים שלא צריכים לדאוג לפרנסתם כי יש להם כולל שתומך בהם, או יש להם הסכם

יששכר וזבולון' עם עשירים שתומכים בהם, התלמידי חכמים האלו נחשבים לאוכל המן.

אבל עדיין קשה, כי מציאות זו היא בעיקר בדורות האחרונים, ובכל הדורות עבדו קשה לפרנסתם ובכל אופן למדו תורה, וחדשו בתורה וזכו לכתר תורה אף שלא היו בבחינת אוכלי מן, ואיך זה מסתדר עם דברי רשב"י שלא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן? לפני שנענה על זה, נראה שיש כאן תופעה מעיינת, שככל שמתקרבים לגאולה, יותר הולכים לפי פסקי הלכה שהם יותר קדומים ויותר גבוהים. כמו כאן שלא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן, זו דעת רשב"י, ולא כולם מסכימים איתו, אבל בדור האחרון רואים שהקב"ה עושה את ההנהגה כמו רבי שמעון בר יוחאי, שיהיה לתלמידי חכמים מי שידאג להם, שיהיו בבחינת 'אוכלי מן', כדי שיוכלו התלמידי חכמים לשבת ולעסוק בתורה, בלי לדאוג לפרנסה שלהם.

אוכלי המן דרשו את התורה, כי לא היו להם עשנים המבלים את המן

ט. רבי נתן בליקוטי הלכות (הל' פיקדון ה, י) אומר דבר נפלא: מה זה לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן? והוא מסביר את זה בפנימיות, על פי הגמרא יומא (סוף דף עה:) שדורשת את הפסוק (תהלים עח, כה) "לָחֶם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ" – לחם שנבלע בכל רמ"ח (248) האיברים, כלומר, במן לא היה 'מותרות' (לא היה להם יציאות). רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ס"א) שכל הבלבולים שיש במוח זה מהעשנים של העיכול של הקיבה. וכל מה שאדם אוכל, לפי זה עולה לו המחשבות, ולפי זה בא לו החלומות. מסביר רבי נתן פירוש יפה, מה זה 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן': המן לא היה גורם מותרות כשאר מאכלים, הוא היה כל כך זך ונקי, לכן היו יכולים לחדש ולדרוש בתורה, כי אין מה שיבלבל לך את השכל, כי אין את המותרות והפסולת שיש באוכל, שזה החלק של הסטרא אחרא – שהרי צריך ליטול ידיים אחרי שנמצאים בבית הכיסא, בגלל שהסטרא אחרא יונקת משם, כתוב (ברכות טו.) שאדם מקבל מלכות שמים שלימה, ע"י שיפנה ויוציא את הפסולת ויטול, אסור להתפלל אם יש לו צרכים שהם המותרות.

ומסיף רבי נתן עוד ואומר שהצדיקים הקדושים הם יותר במעלה אפילו מאוכלי המן. ולמה? אומר רבי נתן לשון נפלאה: "עתה אכילת הצדיקים הגבוהים נפלאה ביותר, שאוכלים מאכלים גשמים כאלה שיש בהם מותרות, ואף על פי כן אוכלים בקדושה כזו, עד שאין עולים שום עשנים סרוחים אל מוחם, עד שאכילתם בחינת מן ממש. כי אוכלי המן הם קיבלו אוכל זך ונקי, ולכן הם יכלו לדרוש את התורה, אבל הצדיקים הגמורים אף שהם אוכלים אוכל עם מותרות, אבל הם אוכלים אותו כל כך בקדושה, הם יותר גבוהים מאוכלי המן. אומר רבי נתן, שהצדיקים שזוכים לאכול אוכל גשמי בקדושה, הם זוכים לאכול אוכל גשמי שלא יעלה להם עשנים במוח, ולכן הם יכולים לדרוש את התורה כמו אוכלי המן ויותר.

המן בא לשבור את תאות האכילה

י. ולפי"ז מובן מה שצינו שהמצווה שהיתה במן – באה לשבור את תאות אכילה, כתוב (שמות טו, טו) "לִקְטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ עִמָּר לְגִלְגֵּלֹת" – וכתוב (שם, יח) "וַיִּמְדוּ בְּעִמָּר וְלֹא הָעֲדִיף הַמֶּרְבֵּה וְהַמְמַעֵיט לֹא הִחְסִיר אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ לְקִטּוֹ" – כל אחד קיבל ואכל

וכאן חשוב לבאר יותר, כי באמת אנו רואים כמה אנשים פגומים מאוד בפגם הברית ויש להם הרבה שפע פרנסה, וגם רואים להיפך, אנשים צדיקים שמאוד מתייגעים על פרנסתם. והביאור בזה, כי פרנסה דקדושה אין הכוונה שיש לו הרבה כסף, אלא הכוונה שיש לו נחת במה שהקב"ה מפרנס אותו, ואינו בכעס ודאגות, כמו שיש למי שאין לו פרנסה בקדושה. כי זה שיש לו נחת ורוגע, בין אם תהיה פרנסתו בשפע או בצמצום חס ושלום, עדיין זה פרנסה בקדושה. ולהיפך, אם אין לו נחת ורוגע וכולו בכעס ודאגות וכו', אזי אפילו אם יש לו עשירות, אין זה פרנסה דקדושה.

צריך להיזהר מלזרוק ולזלזל בלחם

יד. רבינו מביא את הזוהר הידוע (פ' פינחס רמז): "וזהו: 'מאן דמזלזל בנחמא, וזריק ליה בארעא, ענייתא רדיף אבתריה... למיחב ליה ענייתא, ולא יפוק מן עלמא, עד דיצטרך לברין'". (תרגום: מי ששמזלזל בלחם וזרקו בארץ, עניית רודפת אחריו. וממנה אהד הפקר על זה, והוא רודף אחריו לתת לו עניית, ולא יוצא מן העולם עד שיצטרך לבריות). אנחנו נמצאים בדור של שפע, ואחת הבעיות של הדור, שזורקים הרבה מאוד אוכל, ודבר זה יכול לגרום לעניות ח"ו, ואפילו משהו קטן בשיעור כזו, (שזה כמו זית שלנו בערך 10 גרם), ולכן יש להקפיד על כל חתיכת לחם שלא רוצים לאכול אותה, יגנונו אותה בשקית, ולהניח אותה בצד עד שיירקב, או לתת אותה לבע"ח לתרנגולים וכו' כדי שזה לא יהיה בבזיון.

יש סתירה לכאורה בין הגמרא ברכות (דף נב:) בין הגמרא שבת (דף קמג), בדברי רבי יוחנן, דבברכות כתוב שפירורין שפחות מכזית מותר לאבד אותם ביד. ובשבת כתוב שאסור לאבד אותם ביד, ובאמת התוס' במנחות (סוף דף נה:) כתב שהם מהסוגיות ההפוכות. וליישב קצת את הסתירה הזאת, צריך לומר: שאם אדם זורק ומבזה את הלחם, למשל שהוא דורך על הפירורים, בזה יש איסור אפילו פחות מכזית, אחת הבעיות זה עם החלה של שבת, שנופלים ממנה הרבה פירורים על הרצפה, ואז אתה והילדים הולכים ודורכים על הפירורים זה בעיה, צריך מיד אחרי הסעודה לטאטא את הרצפה מהפירורים שלא ידרכו עליהם, ואפילו שהם פחות מכזית, ולהשתדל בדברים האלו של הזוהר, כדי להינצל מהשר של העניות שלא ירדוף אחרי האדם (ואז לא תצא איתו ראש... ולזכות בעזרת השם לפרנסה בשפע).

אבל והזוהר שם ממש: "כל שפן מאן דמזלזל בפירורין דמוחא, דאינון טפין דזרע, דזריק לון בארעא וכו'". (תרגום: כל שפן מי שמזלזל בפירורים של המוח, שהם טפוח הזרע, שזרק אותם בארץ ח"ו, פי, אם פירורים של לחם גורמים לעניות, כל שכן אם אדם זורק פירורים של המוח (טיפוח זרע קודש לבטלה ח"ו) שרודף אחריו שר של עניות רח"ל, ויש לו הרבה קשיים בפרנסה.

פגם הברית שייך בכל החמשה חושים

טו. וצריך לדעת דבר חשוב!!! שענין פגם הברית זה לא רק פגם הברית הידוע, אלא בכל חמשת החושים שיש לנו, שהם: חוש הראייה, חוש השמיעה, הריח, חוש הדיבור, חוש המישוש. ובכל אחד מהם יש לאדם מצווה של שמירה הברית, בין בחינה של סור מרע ובין בעשה טוב.

בדיוק את אותה כמות. כלומר, שב'מין' יש מאוד את הענין של שבירת התאוה. אמנם מצד אחד הוא מתחלף לכל הטעמים שאתה רוצה, המין היה כמו אבקה כזאת ויכלו לטעום טעם בשר, אבל אתה לא לועס מרקם של בשר, וגם לא רואים את המאכל, כמו שאומרת הגמרא (יומא ע"ד): שהסומא אין לו שבע, בגלל שהוא לא רואה מה שהוא אוכל וכן בגלל זה היה במין שבירת התאוה.

ועוד שהם אכלו רק כמות של עומר לכל אחד ליום שלם (כקילו וחצי, באופן שזה האמכל היחידי שיש לכל היום). כמו שכתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ה ה"א, וז"ל: "תלמיד חכם לא יתהו גרנן אלא אוכל מאכל הראוי... ולא יאכל ממנו אכילה גסה. ולא יתהו רודף למלאות בטנו כאלו שמתמלאין ממאכל ומשתה עד שתפח פרסם). אדם חושב שאם הוא יאכל הרבה, הגוף שלו יתחזק, וזה בדיוק ההיפך, אדם שאוכל הרבה אז הוא מעמיס על האיציטומכא (קיבה) וקשה לה לעכל כאלה כמויות (ובד"כ גם בלי ללעוס היטב) והחוס הטבעי לא יכול להשתלט על כאלה כמויות, ואז האוכל נהפך אצלו בגוף לרעלים, ונגרם מהאוכל נזק יותר מאשר תועלת. אז ענין המין זה שבירת תאוות אכילה, וזו היתה מצוות המין. אומר רבי נתן, שצדיקים שאוכלים בקדושה, הם מגיעים לבחינה של: "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המין", ואפילו שיש באוכל מותרות ועשנים המבלבלים את המוח, באוכל שהם אוכלים בקדושה אין שום עשנים שמבלבלים את מוחם. וזה 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המין' ששייך גם היום – אם זוכים לאכול בלי תאוה.

ע"י שמירת הברית אדם זוכה לפרנסה בלי שום טרחא

יא. אבל זה פירוש בדרך הדרש, ועדיין צריך לפרש כפשוטו, שלא ניתנה תורה אלא לאוכלי המין – שאין להם דאגות ויש להם פרנסה בשפע וברוח, ולכן זה שייך גם בכל הדורות, וכמו שכתב רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"ט אות ה') מסביר את הענין במין, ואומר שהמין זה הבחינה של פרנסה בלי טרחא, כתוב (שמות טו, לא): "וזהו פזרע גד לבן וכו'" מה זה לבן? הכוונה שאין בו ח"ו ענין של 'פגם הברית'. כי אוכלי המין זכו לתקן לחלוטין את התיקון הכללי – תיקון הברית. וכל אדם צריך לזכות לפרנסה בלא טרחא, ואיך הוא זוכה לפרנסה כזו? ע"י זה שהוא זוכר לעשות את זיקון הכללי.

תחילת התשובה - היא תשובה כפשוטו עזיבת החטא וכו'

יב. רבינו בתורה כ"ט לא מזכיר את ענין העשרה מזמורים של זיקון הכללי, אף שתורה כ"ט בליקוטי מוהר"ן נאמרה בשבועות שנת תקס"ו, וכבר בשבועות הקודם בשנת תקס"ה רבינו כבר התחיל לגלות את תורה ר"ה, שהיא התורה הראשונה של גילוי התיקון הכללי, אבל כאן בתורה כ"ט רבינו בעיקר מדבר על ענין תיקון הכללי כפשוטו בעשיית תשובה – עזיבת החטא, וידוי, חרטה, קבלה לעתיד. ובודאי שצריך גם לתקן יותר, לטבול במקווה, ולקרוא את העשרה מזמורים, ולבוא ראש השנה לאומן. אבל התחלת התשובה, תשובה כפשוטו, כמו שמבואר כאן.

פרנסה של האדם כשהיא בקלות יש סימן על תיקון הברית

יג. יש סימן של האדם לדעת אם הוא זכה לתקן את בריתו, ולתקן תיקון הכללי – זה הפרנסה, כי אם יש לאדם פרנסה בטורת, והוא עובד קשה למחייתו, זה סימן שהוא עדיין לא תיקן תיקון הברית, ואם זכה שהפרנסה באה לו בשפע בקלות ובנוחות, זה סימן שהוא תיקן את תיקון הכללי.

אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה

טז. נתחיל עם ענין שמירת העיניים. הגמרא בקידושין (דף מא.) אומרת "אסור לאדם שיקדש את האישה עד שיראנה". ומה יהיה אם החתן צדיק, ולא רוצה להסתכל באשתו בכלל, האם מותר? (היום אין לנו כאלה צדיקים, אבל בדורות קודמים היו), הרי מה הטעם שאסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה, שמא ימצא בה דבר מגונה, ותתגנה בעיניו. והתורה אמרה (ויקרא יט, יח) "וְאֶהְבֶּתְּ לְרַעְךָ כְּמוֹךָ". ובאמת עיקר קיום מצוות "וְאֶהְבֶּתְּ לְרַעְךָ כְּמוֹךָ" אדם יכול לקיים דווקא באשתו. שהרי איך אדם יכול לאהוב את השני כמו את עצמו? ולדוגמא: אם קניתי לעצמי רכב חדש, ואני אוהב את החבר שלי, אז אני אקנה גם לו רכב כזה? וא"כ איך אפשר לקיים מצוות "וְאֶהְבֶּתְּ לְרַעְךָ כְּמוֹךָ"? (יש במפרשים תירוצים על שאלה זו, אבל עדיין פשוטו של מקרא לא מתיישב) אבל באשתו אדם יכול לקיים את זה לגמרי, כי אשתו כגופו, ומה שאדם קונה לעצמו קונה גם לאשתו. וא"כ צריך שאדם קודם יראה את האשה, שיראה בעצמו שהוא מתחבר למראה שלה, ושלא תתגנה בעיניו ח"ו.

הזיווג שאדם עושה באשתו בהסתכלות

יז. אבל לכאורה יש להקשות, אם אדם יודע בעצמו שהוא צדיק וקדוש ולא מפריע לו הנושא הזה כלל, ובכלל אינו רוצה להסתכל אפילו באשתו, האם גם אותו נחייב לראות את אשתו קודם החתונה או לא. והתשובה לזה, הוא כמו שאומר (פ' פנחס דף רמד:) "דְּבַנְךָ דְּמִתְנִיתִין וְאִמּוֹרְאִין, כֹּל תִּלְמוּדָא דְּלִהוֹן, עַל רִזִּין דְּאִוְרִיתָא סִדְרוּ לֵיהּ" (רבנן במשניות ובגמ', כל לימודם על סודות התורה סדרו אותו), ואכן בכל מאמרי חז"ל, מוסתרים סודות הקבלה שנמצאים באותו מאמר. וכן כאן, זה שאסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה, זה לא רק משום החשש שמא תתגנה בעיניו, אלא יש עוד סיבה לענין הזה – בגלל שיש סדר בזיווג. קודם כל צריך לראות את האשה בעיניים, וזה זיווג בעיניים. ואחר כך מגיע הזיווג שהזוהר קורא לו: "איתדבוקתא רוחא ברוחא" – בחינת 'זיווג הנשיקין', ורק אחר כך מגיע זיווג הגופני. ולכן כתוב: 'אסור לאדם שיקדש את האישה עד שיראנה', כי קודם צריך לעשות את הזיווג בראייה עם אשתך, ואח"כ שאר הזיווגים, ולכן ענין זה שייך לכל אדם גם למי שהוא צדיק וקדוש, גם הוא צריך לראות את אשתו קודם שיקדש אותה.

ביאור הפגם הגדול כשאדם לא שומר את עיניו

יח. ומכאן יש ללמוד שגם בעינים יש זיווג, ולכן אם חס ושלום הוא מסתכל באשה אחרת אז ח"ו זה כמו זיווג, ולכן הסתכלות וראייה בכוננה באשת איש, זה זיווג באשת איש, וכן כל אשה שהיא ערווה או נידה או גויה וכו', כל הסתכלות בהם היא בחינה של זיווג. ולכן פגם הראייה חמור מאוד, כי כל ראייה היא כמו זיווג!

הסברנו פעם בעמקות, אנחנו בראייה שלנו שולחים גל מהעין שפוגע באובייקט באור ישר, וחוזר אלי באור חוזר. כלומר שהראייה באה ומצטיירת בתמונה במוח שלך, והתמונה הזו במוח שלך זה בחינה של זיווג בדעת, שאדם עושה ע"י ראייה. כתוב בגמרא (יומא ע"ד סע"ב) "אמר ריש לקיש: טוב מראה עינים באשה יותר מגופו של מעשה", שנאמר: "טוב מראה עינים מהלך נפש" (משלי ג, ט) ובזה אדם יכול ליפול כמה וכמה פעמים בפגם העיניים הרבה יותר מגופו של מעשה העבירה.

פגם הברית שיש בשאר החושים

יט. בענין השמיעה אם אדם שומע ח"ו ניבול פה, או שומע שירי עגבים, זה פגם הברית של האוזניים. וגם בזה יש בחינת זיווג, כי הלשון המדברת היא בחינת זכר, והאוזן השומעת שיש בה נקב, היא בחינת נקבה, וכשאדם מדבר עם השני זה בחינה של זיווג וחיבור ביניהם, ואם הוא דיבור אסור ודיבור נבלה, זה זיווג טמא.

פגם הברית של הרית, מובא בלקוטי מוהר"ן (תניינא תורה לב, ג), וז"ל: וְנִאֲוָף תְּלוּי בְּחֻטְּסִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת כ, יג) "לֹא תִנְאָף", וְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְרָב רַבָּה פְּרָשֵׁת נְשֵׂא י, ב) "לֹא תִהְיֶה אָף". וְצָרִיךְ לְשַׁמֵּר עֲצֻמוֹ מֵאֵד אֶפְלוּ מִרִיחַ נִאֲוָף, עכ"ל. וכתב הרמב"ם בפירוש המשניות (סנהדרין ג, ד), וז"ל: ואסור להריח בשמים שעל הערוה, ולהשביע את העין מצורתה לשם הנאה, עכ"ל. וזה פגם הברית שנעשה באף. ובפרט הנשים צריכים להיזהר, שלא צריכות להתניז את כל הבקבוק, אפשר קצת וזה מספיק.

ופגם הברית בדיבור, כתוב: (ישעיה ט, טז) "וְכָל פֶּה דִבֵּר נִבְלָה" זה פגם הברית שבפה. וכבר ביארנו ענין הזיווג בזה בענין של השמיעה וכו"ל. וחוש המישוש זה ענין פגם הברית הידוע. והרי שצריך לשמור את כל החושים מענין פגם הברית, מפגם העיניים, מפגם האוזניים, פגם האף, פגם הפה, פגם הדיבור, ופגם המישוש.

וכשרוצים לעשות תיקון הברית, ולדחות את השר של העניות, ולא להיות להיות בבחינת 'זריק פירורין דמוחא', אז צריך לשמור את עצמו בכל אחד מחמשת החושים (בראייה, שמיעה, בדיבור, ריח, במישוש), כי כל חמשת החושים מחוברים למוח – ובכל אחד מהם יש את הבחינה של 'זריק פירורין דמוחא', וממילא כדי לזכות לפרנסה בלא טורח, אדם צריך להיות מושלם בתיקון הכללי – תיקון הברית בכל חמשת החושים האלו.

דיבור לבטלה - כשלא מקבלים אותו, כי אין בו טוב

כ. רבינו אומר (בתורה כ"ט), וז"ל: לֹא כֹל דְּבִבּוּר נִקְרָא דְּבִבּוּר, כִּי דְּבִבּוּר שְׂאִינוּ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, אִינוּ נִקְרָא דְּבִבּוּר, בְּחִינַת (תְּהִלִּים יט, ד) "אֵין אִמְרָ וְאֵין דְּבָרִים בְּלֵי נִשְׁמָע קוֹלָם", עכ"ל. כלומר אם אדם מדבר ואף אחד לא שומע אותו, ולא מקבל את דבריו, זה נקרא 'דיבור לבטלה'. כבר הסברנו שכל דיבור הוא בחינה של זיווג, הלשון היא בחינה של זכר, וברית הלשון מכוון כנגד ברית המעור, והאוזן שיש בה נקב, היא בחינת נקבה. הדיבור זה בחינת הזכר והאוזן שהיא שומעת היא עושה את הייחוד בין זהכר לנקבה. וזה מענין, שיש כאן החלפה בין האיש והאישה (אחליפו דוכתייהו) שהרי מובא בגמרא (קידושין טט): "עשרה קבין של שיחה ירדו לעולם, תשעה נטלו הנשים וכו'", וא"כ האישה אוהבת להיות המדבר שהוא בחינת זכר, והבעל צריך לשמוע אותה, אז הוא בחינת הנקבה, אז הם מחליפים את התפקידים שלהם.

ועתה בכל דיבור, אם יש בדיבור בחינת זכר ונקבה – בחינת 'אשרי המדבר על אוזן שומעת' (פתגם מהרמב"ן במלחמות בב"ק פ"י), ואז יש זיווג ויש פירות – כי הדיבור פועל על השומע, זה הבחינה של הפירות. אבל אם הדיבור לא נשמע אצל השומע, זה בחינת: "אֵין אִמְרָ וְאֵין דְּבָרִים" – ומה הסיבה? "בְּלֵי נִשְׁמָע קוֹלָם". כלומר, אף שיש כאן דיבור, אבל אינו דיבור כי הוא לא נשמע, ואם כן זה דיבור שהוא לבטלה, ממש כמו זרע קודש לבטלה.

מהו הויכוח של ר' יהושע עם סבי דבי אתונא

כא. רבינו מביא בהקדמה של התורה את הסיפור מהגמרא (בכורות ת:): על השאלות שסבי דבי אתונא שאלו את רבי יהושע בן חנניה. סבי דבי אתונא היו חכמי יוון, והם התווכחו עם רבי יהושע בן חנניה (שהיה חכם גדול), וכל הויכוחים שלהם זה לא אם יש הקב"ה, כי הרי עשיו יודע שיש הקב"ה שברא את העולם, אבל יש להם את 'קליפת עשיו' שבאה לייאש את האדם, שאין לו אפשרות לעבוד את השם, והויכוח כאן ביניהם הוא, שהם טוענים: כשאדם עושה חטא, הוא גורם דם נידה לשכינה, כמ"ש (ישעיה סג, ב) "מדוע אדם ללבבושך" – כי ברגע שאדם ח"ו חוטא, הוא מכללך את הבגד הלבן של השכינה. ואז נפרדת האות ה' אחרונה משם הוי"ה.

והראיה לזה הוא מהתיקון, כי ענין ה'תשובה' – תשוב ה', כי צריך להשיב חזרה את האות ה' – (כמובא בליקוטי מוהר"ן תורה ל"ה ח"א) כלומר, שה' האחרונה של שם הוי"ה, היא "אָבְן מְאָסוּ הַבּוֹנִים הַיְתֵה לְרֵאשׁ פְּנֵה" (תהלים קיח, כב), כשאדם ח"ו חוטא הוא מפריד בין האותיות יה"ו לאות ה' האחרונה. וזה בחינת פגם הנידה, שיש ריחוק בין שלוש אותיות יה"ו שהם בחינת הזכר, לבין האות ה' אחרונה שהיא בחי' השכינה הקדושה (בחינת נקבה). ומה עושים בתשובה? תשוב – ה', מחזירים חזרה את האות ה'.

ביאור שאלת סבי דבי אתונא

כב. ושואלים סבי דבי אתונא: הרי ע"י שאדם חוטא – ע"י חטאו השכינה היא בבחינת נידה שמרוחקת מבעלה, וא"כ איך אפשר בכלל לעשות תשובה? הרי כל התשובה, היא להחזיר את האות ה' למקומה, אבל כשהיא נדה אינה יכול להחזירה. והם שאלו את זה בצורה של משל וסיפור, ואמרו: אם אדם רצה להתחתן עם איזו אשה, ולא הסכימו לתת לו אותה, היות שהאשה זו היתה יותר מיוחסת ממנו, ומה עשה אותו אדם, הוא הלך לחפש בעיר אחרת שיש שם נשים יותר מיוחסות, יותר יפות ועשירות ממנו. שאלו סבי דבי אתונא: למה הוא מחפש אשה במקום שיש שם נשים מיוחסות יותר ממנו, שילך למקום יותר פשוט? הרי היה לו ללמוד קל וחומר, אם אישה שלא כל כך מיוחסת, לא נתנו לו, ק"ו שלא ייתנו לו אישה יותר מיוחסת?

ומה עשה רבי יהושע בן חנניה? הוא ענה להם ע"י פעולה, לקח מסמר וניסה להכניסו בחלק התחתון של הגדר, וזה לא נכנס, ואז הרים את היד שלו למקום יותר גבוה, במקום שיש נקב בגדר, ואז המסמר כן נכנס. ובזה הוא ענה להם על אותו אדם, כלומר, זה שלא נתנו לו את הנשים הפשוטות, זה לא אומר שהוא לא יכול להשיג ישה יותר טובה, אלא שפשוט הקודמות לא היו מהמזל שלו, ולכן לא נתנו לו, אבל לפעמים אפי' במקום יותר גבוה, יכול להיות ששם הוא ימצא את בת מזלו המיועדת לו משורש נשמתו.

וזה חיזוק טובה לכל מי שנמצא הרבה בשידוכים, ולפעמים קורה שאחר נפגש, הוא מקבל תשובה שלילית, והוא נשבר, ואומר: מה לעשות, אפילו אלה הפשוטות אמרו לי לא, טוב מה נעשה נתפשר עוד יותר, נחפש עוד יותר פשוטה, או גרושה וכו', והוא מתחיל להתייאש. וזה לא נכון, כי יתכן שבת המזל שלך היא דווקא במקום יותר גבוה מכל אלו שנפגשת עד עכשיו.

כשמתקן תיקון הכללי ביסוד, מתקן את כל העונות שבמלכות

כג. ונחזור לנמשל, האשה מרמזת לספירת המלכות – השכינה הקדושה, ושם נמצאים כל השס"ה מצוות לא תעשה, שהם כנגד שס"ה גידין שיש באדם. וכשאדם חוטא, כביכול בגידין האלה, הוא נותן בהם ח"ו דם נדה, וע"י זה נעשה פירוד לשכינה. ואיך מתקנים את השכינה שהיא במצב נידה? הדרך היא – לעלות יותר למעלה. כלומר, שאם בשכינה שהיא ספירת המלכות אתה לא יכול לתקן, אז תעלה לספירה שמעליה – שהיא היסוד ושם תתקן, וכשתתקן את היסוד אז הכל יתוקן. ולכן התיקון ביסוד נקרא תיקון הכללי, כי התיקון שם מתקן את כל החטאים שלמטה.

הויכוח של רבינו עם היצר הרע

כד. היה מעשה שרבינו בעצמו סיפר, כשהוא היה קטן הוא רב עם היצר הרע שלו. היצה"ר אמר לרבינו: 'תשמע אני מוכן לוותר לך בכל התאוות, לא יהיה לך תאוות שינה, לא תאוות אכילה, כבוד, כעס ממון וכו', ואתה רק תוותר לי בתאוות הכללית של ניאוף, ואל תהיה יותר מדי צדיק בזה. ואז רבינו ענה לו: "אני מוכן לוותר לך על כל התאוות שאמרת, דבר אחד אני לא אוותר לך בחיים, וזה הפגם של התאוות כללית פגם הברית."

כתוב (איוב כב, כה): "וְהָיָה שְׂדֵי בְּצַרְיָךְ וְכֶסֶף תּוֹעֲפוֹת לְךָ" – שם 'שְׂדֵי', זה הברית קודש. 'בְּצַרְיָךְ' – זה הכל הגידים הצרים, אפי' במקומות שאי אפשר להכניס לבנונית מרוב שהגידים צרים, גם שם ייכנס לבנונית ויטחר את אדמימות החטאים. כמו הבחינה של 'לשון של זהורית' ביוה"כ, שמתהפכת מאדום ללבן, כשאתה זוכה ל'וְהָיָה שְׂדֵי בְּצַרְיָךְ' – תניקון הגידים וכנ"ל, אתה זוכה להמשך הפסוק: "וְכֶסֶף תּוֹעֲפוֹת לְךָ" – ויש לך פרנסה בשפע בלי טורח. וזה שאדם זוכה לפרנסה בשפע בלי טורח, ולכן זה סימן שהוא זכה לתיקון הברית. עיקר העבודה שלנו עכשיו, זה לא להתחיל לתקן את כל החטאים שעשינו, וכל מה שאנחנו לא בסדר, כי מי יודע כמה דברים יש לנו. אבל יש דבר אחד שאותו אנחנו צריכים לתקן, ואם נתקן אותו, רבינו מבטיח לנו שממילא יתוקן הכל.

ענין לבישת בגדי לבן

כה. כשרבינו אומר תורה, הוא אומר אותה בשביל הרבה הרבה עניינים ואת התורה הזאת שנאמרה בשבועות תקס"ו, זו היתה פעם ראשונה שרבינו לבש בגדי לבן. רבינו לא היה עושה שום דבר לפני שהוא היה יודע הסוד שלו. הוא לא היה מחקה את אף אחד, גם לא את הסבא שלו הבעל שם טוב. אצל רבינו – אם אני עדיין לא יודע מה זה ענין של בגדי לבן, אז אני ישאיר אותם על המתלה, אני ימשיך ללבוש את הבגדים הרגילים, עד שנשיג את הענין ואת המעלה של בגדי לבן.

הסוד של בגדי לבן, זה תיקון הכללי, לתקן את הבגדים של השכינה מכל הכתמים. רבינו מדבר בתורה כ"ט על כמה תיקונים כלליים. מהו התיקון הכללי של הבגדים? הוא בגדים לבנים. ובכלל זה שיהיו הבגדים שלמים ונקיים, כמו שכתב רבינו בליקוטי מוהר"ן תורה קכ"ז, שצריך להיות בגדים שלמים ונקיים בלי רבב. רבי נתן פעם מסר שיחה נפלאה, ואמר: "אני לא יכול לחקות את רבים רבינו, אצל רבינו אפילו מוץ לא היה נדבק בנעליים שלו". זה לא כמו היום שאנחנו הולכים על הרצפה ב"ה, או כביש אספלט, אלא היו הולכים על חול ובוץ, רבינו היה כל כך נקי

של רבינו יש בה את הכוח להביא את הרפואה. בחי מוהר"ן (אות כ"ה) מסופר שפעם אחת לבת של רבינו גדלה יבלת על העין, וזה גדל וגדל עד שזה כיסה את האישון, והיא יכלה להתעורר מזה ח"ו, ראה רבינו את המצב של הבת שלו ומה עשה? אמר תורה בליקוטי מוהר"ן (תורה ס"ב): על מאמר הזוהר "עולמתא שפירתא דלית עיינין". וכשהוא סיים את התורה, הבת שלו התרפאה, ירדה לה כל היבלת כאילו לא היתה בכלל. ורבינו סיפר את זה לרבי נתן, איך שהוא פעל על ידי אמירת התורה להביא רפואה לבת שלו.

וראינו את זה הסגולה הזאת של הרפואה על ידי התורה של רבינו כמה פעמים, ואני יספר משהו לגבי המחלה הנוראה, אפילו בדבר שהיה אחר ייאוש כמעט, והוא ללמוד ליקוטי מוהר"ן תורה א' בחלק השני, ואחר כך את הליקוטי תפילות של תורה זו (ח"ב תפילה א'). רבינו שם בתורה מצייר בדיוק את כל הציוד של המחלה הקשה. וכשאדם לומד את התורה הזאת עם הליקוטי תפילות, ובפרט אם לומד אותה עם פירוש, (כמוח הפירוש שלנו 'עוטה אור') ובאופן שמבין היטב את המהלך של התורה, ומתפלל את התפילה של רבי נתן וכנ"ל. יוכל בעז"ה לפעול ישועות מעל הטבע, ע"י תורתו של רבינו הקדוש.

יש לרבינו כוח עצום, והכוח שלו ממשיך הלאה. כי זה שרבינו בא ומספר לרבי נתן, איך משך לבת שלו רפואה, זה בשביל שרבי נתן יעביר את זה לדורות עולם, את הסיפור והנקודה הזאת. וזו המטרה של הספר ליקוטי רפואות, שעל כל דבר ודבר שאדם צריך, ילמד בספר, אם אדם צריך רפואה לעיניים ילמד את כל הליקוטים על ענין רפואת עיניים, וכן בכל דבר. ומתוך הדיבור בעצמו של רבינו, אפשר למשוך רפואה. אמן ואמן.

שבת שלום ומבורך עריכה: ליאור גבע

בפנימיות שלו, עד כדי כך שגם בחיצוניות לא היה נדבק בו שום לכלוך. רבינו לפני פטירתו היה לו מחלת ה'הוסט', וכל הזמן היה משתעל, וביום האחרון שלו היה יוצא לו דם מהפה, הוא היה לבוש בזמן פטירתו בבגד נקי לחלוטין, ואז ניטף נקודה קטנה של דם על קצה השרוול, ובשארית הכוחות הוא סימן לרבי נתן לנקות את הבגד, אני יכול להיפטר מהעולם עם נקודת דם בבגד שלי, רבינו קדוש ונקי וטהור עד הסוף הסוף.

שבח הצדיקים הוא תיקון הכללי של הדיבור

כו. התיקון הכללי של הדיבור, אומר רבינו שזה שבח הצדיקים. ובנקודה הזאת אנחנו צריכים ויכולים להתחזק, כולנו יושבים בשולחן שבת עם האשה והילדים, ואתה רוצה לדבר איתם דברים טובים, שהדברים שלך יפעלו, ומה תעשה? תספר להם סיפורי צדיקים. כל אחד יבין לעצמו כמה סיפורי צדיקים לפני שבת, וברוך השם יש היום מדפים וספריות מלאים בספרים של סיפורי צדיקים. פעם תספר על הבעל שם טוב, פעם תספר על רבינו, על רבי לוי יצחק מברדיטשוב, על רבי אלימלך מליז'נסק, על הבן איש חי, על החת"ם סופר, על הגאון מווילנא, החפץ חיים, הבבא סאלי, על מרן הרב עובדיה יוסף, לא חסר לנו צדיקים, שאפשר לספר מהם סיפורי צדיקים. וזה תיקון הכללי של הדיבור.

המעשה השייך לתורה דידן בענין שבח הצדיקים

כו. מסופר בחיי מוהר"ן (אות כ') המעשה שהיה בתורה הזאת, היה איש מאנשי רבינו העשירים של ברסלב קראו לו משה חנקס הוא העמיד כמות של קמח לצבא הרוסי, והיה להם איזה טענות עליו, ורצו השרים לסכן אותו בסכנת ממון וסכנת נפשות. והוא רצה להסביר להם שהוא עשה בדיוק כמו התנאים שהם היתנו. וכשהוא שמע את התורה הזאת בשבועות תקס"ו, הוא אמר: התורה הזאת זה כל הסיפור שלי, שאני צריך לדבר ושיישמעו את הדברים שלי. וזה מה שהוא עשה, וכל הדרך מברסלב לויניציה (עיר יפה באוקראינה), כשהוא נסע, בכל מקום שהוא הגיע, הוא אסף כמה יהודים, והביא קצת משקה וכיבוד כדי שישבו איתו, והתחיל לספר להם סיפורים מרבינו, וככה עש הכל הדרך עד שהוא הגיע לויניציה, ושם הוא פגש את השרים, ודיבר איתם כמה דיבורים, ומיד קיבלו את דבריו, והוא ראה בחוש איך הענין של תיקון הכללי של הדיבור ע"י שבח הצדיקים – פועל.

רבינו אמר על עצמו שכל מה שהוא הגיע למה שהוא הגיע, זה בא מסיפורי צדיקים. שהרי רבינו גדל בבית של הבעל שם טוב הקדוש וכמו שספרנו שיעור שעבר היו מתוועדים כל פעם בבית הבעש"ט היו באים לשם, והיו מספרים סיפורי צדיקים. וכשרבינו היה שומע את הדיבורים האלה, היה אומר מתי אני אגיע לדיבורים האלה ושאני אצליח גם כן לעשות כמעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב וכל הצדיקים האלה שאני שומע את הסיפורים האלה מהם.

למשוך רפואה על ידי תורתו של רבינו

כת. באותו חג שבועות תקס"ז מישחו הביא את הבת שלו שהיה לה מחלת הנפילה השם ישמור, והוא הביא איתו גם כן יין. ורבינו בתורה הזאת משך לה רפואה שלימה. בין הספרים שהדפסנו יש ספר ליקוטי רפואות, שבו מלוקטים רפואות על כל מחלה וכל בעיה, את כל הדיבורים של רבינו ושל רבי נתן על הנושא הזה. והענין בזה, מלבד העצות שכתובות שם למעשה, כי התורה עצמה